ভৌতিক ভূগোল আৰু ইয়াৰ আন্তঃবিষয়ক প্ৰকৃতি

(Physical Geography and its Interdisciplinary Nature)

১. আন্তঃবিষয়ক প্ৰকৃতি (Interdisciplinary Nature) **বুলিলে কি বুজায়**?

আন্তঃবিষয়ক (Interdisciplinary) শব্দৰ অৰ্থ হৈছে এটাতকৈ অধিক শৈক্ষিক বিষয়ৰ জ্ঞান, ধাৰণা আৰু পদ্ধতি একেলগে ব্যৱহাৰ কৰা।

- ভৌতিক ভূগোলে কেৱল ভূগোলৰ জ্ঞান ব্যৱহাৰ কৰি পৃথিৱীৰ ভৌতিক পৰিৱেশ সম্পূৰ্ণৰূপে বুজিবলৈ চেষ্টা নকৰে।
- ইয়াৰ পৰিৱৰ্তে বিভিন্ন **প্ৰাকৃতিক বিজ্ঞানৰ ধাৰণা, পদ্ধতি আৰু জ্ঞান** ব্যৱহাৰ কৰি পৃথিৱী আৰু ইয়াৰ প্ৰাকৃতিক প্ৰক্ৰিয়াসমূহ অধ্যয়ন কৰে।

সহজ সংজ্ঞা

ভৌতিক ভূগালৰ আন্তঃবিষয়ক প্ৰকৃতি বুলিলে পৃথিৱীৰ ভৌতিক পৰিৱেশ বুজিবলৈ বিভিন্ন বৈজ্ঞানিক বিষয়ৰ জ্ঞান, ধাৰণা আৰু পদ্ধতি একত্ৰিত কৰি অধ্যয়ন কৰাকে বুজায়।

২. ভৌতিক ভূগোল আৰু অন্যান্য বিষয়ৰ সম্পৰ্ক

বিষয়	**ভৌতিক ভূগোলত ইয়াৰ অৱদান**
পদাৰ্থ বিজ্ঞান (Physics)	শক্তি, বিকিৰণ, মাধ্যাকৰ্ষণ, বায়ুচাপ আৰু তাপৰ দৰে প্ৰাকৃতিক প্ৰক্ৰিয়া বুজিবলৈ সহায় কৰে।
ৰসায়ন বিজ্ঞান (Chemistry)	বায়ু, পানী আৰু মাটিৰ ৰাসায়নিক গঠন আৰু প্ৰক্ৰিয়া বুজিবলৈ সহায় কৰে।
জীৱবিজ্ঞান (Biology)	উদ্ভিদ, প্ৰাণী আৰু জীৱৰ বিতৰণ বুজিবলৈ সহায় কৰে।
পৰিৱেশ বিজ্ঞান (Ecology)	জীৱ আৰু পৰিৱেশৰ মাজৰ সম্পৰ্ক বুজিবলৈ সহায় কৰে।

বিষয়	ভৌতিক ভূগোলত ইয়াৰ অৱদান
GIS **আৰু** Remote Sensing	পৃথিৱীৰ ভৌতিক বৈশিষ্ট্যসমূহ মানচিত্ৰত প্ৰস্তুত, বিশ্লেষণ আৰু পৰ্যবেক্ষণ কৰাত সহায় কৰে।

ইয়াৰ উপৰিও Geology (**ভূতত্ত্ব**), Meteorology (**বতৰ বিজ্ঞান**), Hydrology(**জলবিজ্ঞান**) **আৰু** Oceanography (**সাগৰ বিজ্ঞান**)ৰ জ্ঞানেও ভৌতিক ভূগোলক সমৃদ্ধ কৰে।

৩. এই বিষয়সমূহে কেনেকৈ কাম কৰে?

ভৌতিক ভূগোলে পৃথিৱীক এটা **আন্তঃসংযুক্ত ব্যৱস্থা (**Interconnected System) হিচাপে অধ্যয়ন কৰে।

উদাহৰণ:

জলবায়ু (Climate)
↓
বিচূৰ্ণীভৱন (Weathering)
↓
মাটি গঠন (Soil Formation)
↓
উদ্ভিদৰ বৃদ্ধি (Vegetation)
↓
ক্ষয় আৰু ভূমিৰূপৰ পৰিৱৰ্তন (Erosion and Landscape Development)

- এই উদাহৰণে দেখুৱায় যে এটা প্ৰাকৃতিক উপাদান বুজিবলৈ বহুতো বিষয়ৰ জ্ঞানৰ প্ৰয়োজন হয়।
- সেয়েহে ভৌতিক ভূগোলৰ অধ্যয়নত **বিভিন্ন বিষয়ৰ জ্ঞানৰ সমন্বয়** অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ।

৪. ভৌতিক ভূগোলৰ আন্তঃবিষয়ক প্ৰকৃতিৰ গুৰুত্ব

আন্তঃবিষয়ক পদ্ধতিয়ে ভৌতিক ভূগোলক অধিক ফলপ্ৰসূ কৰি তোলে। ইয়াৰ গুৰুত্বসমূহ হ'ল—

1. **পৃথিৱীক এটা সমন্বিত ব্যৱস্থা (**Earth System**) হিচাপে বুজিবলৈ সহায় কৰে।**
2. **জটিল প্ৰাকৃতিক প্ৰক্ৰিয়াসমূহ সহজে ব্যাখ্যা কৰিব পাৰি।**
3. **জল, জলবায়ু, মাটি আৰু জীৱৰ মাজৰ পাৰস্পৰিক সম্পৰ্ক বুজিবলৈ সহায় কৰে।**
4. **জলবায়ু পৰিৱৰ্তন, বানপানী, ভূমিস্খলন আৰু জীৱ বৈচিত্ৰ্য হ্ৰাসৰ দৰে পৰিৱেশগত সমস্যাসমূহ অধ্যয়ন কৰাত সহায় কৰে।**
5. **মানৱ আৰু প্ৰাকৃতিক পৰিৱেশৰ পাৰস্পৰিক সম্পৰ্ক বুজিবলৈ সহায় কৰে।**
6. **পৰিকল্পনা, পৰিৱেশ ব্যৱস্থাপনা আৰু বহনক্ষম উন্নয়ন (**Sustainable Development**)ত গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰে।**

৫. পৰীক্ষাৰ বাবে সংজ্ঞা (Exam Definition**)**

ভৌতিক ভূগোল আন্তঃবিষয়ক প্ৰকৃতিৰ বিষয়। কাৰণ ই ভূতত্ত্ব, বতৰ বিজ্ঞান, জলবিজ্ঞান, সাগৰ বিজ্ঞান, জীৱবিজ্ঞান, পৰিৱেশ বিজ্ঞান, মৃত্তিকা বিজ্ঞান, পদাৰ্থ বিজ্ঞান আৰু ৰসায়ন বিজ্ঞান আদি বিভিন্ন বিষয়ৰ জ্ঞান একত্ৰিত কৰি পৃথিৱীৰ ভৌতিক পৰিৱেশ আৰু ইয়াৰ প্ৰাকৃতিক প্ৰক্ৰিয়াসমূহ অধ্যয়ন কৰে।